СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ IV. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 4-го Червня 1896. | Число 23.

Календарь.

Червень.

4	Ч.	Пр. Евхарист., Михаила
5	П.	Симеона преп., Мелет.
6	С.	Обрѣт. гл. св. Іоана
7	Н.	2. по СОШЕСТВ. Карпа
8	П.	Терапонта муч.
9	В.	Никиты
10	С.	Теодосія

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи.

До нашихъ читателѣвъ и агентôвъ.

Нѣхто, хто хочь трохи безпристрастно хоче судити не заперечить, що „Свобода" послѣдными часами значно полѣпшилась. Збôльшеный форматъ, статѣ дотыкаючѝ не тôлько нашихъ справъ домашнихъ, але такожь справы старокраевѝ и загально американьскѝ; оповѣданя и образки будь нѣгде ще не друкованѝ, будь передруки нашихъ найлѣпшихъ авторôвъ — отъ то всьо, що надало слабонькôй ще до недавна газетцѣ нашôй досыть приличный видъ.

Но не досыть на тôмъ. Бо якъ нѣчо не стоить на свѣтѣ, але все поступае, все пре до лѣпшого, такъ и „Свобода" буде и мусить все дальше крѣпнути и розвиватись, если тôлько тѝ вôдъ котрыхъ се найбôльше зависить — читателѣ нашѝ стануть и дальше якъ до теперь интересувати ся нею, а и новыхъ зъеднувати предплатникôвъ. Бôльше предплатникôвъ, то и гроша бôльше, а чимъ бôльше гроша, тымъ лѣпшою и таншою може бути газета.

Велику сю правду, котрои доказомъ може бути хочь бы тое, що мы не встанѣ навѣть чистого паперу, по тôй цѣнѣ выдавати, по якôй выдають американьцѣ газеты повиннѝ все мати читателѣ нашѝ на гадцѣ, а тымъ самымъ и залеглости свои засылати чимъ скорше.

Рôвножь и агенты нашѝ повиннѝ о тôмъ добре памятати и збирати залеглости хочь-бы и малыми сумами 25—50 цт. и засылати на адресу „Свободы". Бо чоловѣкови нашому хочь бы и найлѣпшому дати $2 або $1 вôдъ разу — се за богато — а 50 цт. або и 25 цт. „шмарить" хочь коли, бо кводеръ не грошѣ... На такѝ сумы, хочь бы и найменьшѝ повиненъ нашь агентъ выставляти сторонамъ квиты (по тутешному риситы, receipt), а зôбравши зъ малыхъ сумокъ бôльшу, принаймѣй $1 або $2 засылати на коштъ „Свободы" до еѣ администраціи, котра квитувалабъ знов особно черезъ друковане въ „Свободѣ" вôдобране тыхъ сумокъ.

Кромѣ того просимо агентôвъ нашихъ провадити докладну евиденцію предплатникôвъ и бізнесѣстôвъ, котрѝ мають свои оголошеня въ „Свободѣ", а то зъ слѣдуючими рубриками:

1) Число порядкове (для того, щобы знати скôлько есть предплатникôвъ въ данôмъ мѣсци). 2) Имя и призвище. 3) Мѣсце пробуваня кождy змѣну занотувати). 4) Часъ вôдъ котрого началъ хто пренумерувати, взглядно помѣстивъ оголошене. 5) Коли и скôлько заплативъ. 6) Увага. Въ тôй послѣднôй рубрицѣ треба всегда зазначити, чи хто есть членомъ „Союза" або нѣ, а дальше такѝ рѣчи на пр. выѣхавъ до краю, переставъ пренумерувати и т. д.

Розумѣе ся, що всьо написане въ тыхъ шѣстьохъ рубрикахъ повинно бути докладно знане администраціи, для того о кождôй змѣнѣ треба еѣ чимъ скорше донести, щобы она могла бути въ администраціи зазначена, бо тогды тôлько може пôйти все гладко и скоро.

А що така гладкôсть въ манипуляціи и скорôсть корыстна для обохъ сторôнъ, а безъ солидныхъ агентôвъ, котрыхъ до теперь всего 8. зъ взгляду на специяльнѝ американьскѝ вôдносины, майже не можлива, тому вôдзываемо ся ще разъ до нашихъ хлопцѣвъ, щобы зголошували ся о агентуру, пôдъ звѣсными условіями, при чѣмъ зазначуемо, що бôльше якъ оденъ агентъ на тôмъ самôмъ плейзѣ бути не може. — Найлѣпше булобъ, щобы читателѣ „Свободы" зъ одного плейзу сами собѣ такого агента обрали и имя его редакціи до вѣдомости подали.

До теперь суть слѣдуючѝ нашѝ агенты:

Асафатъ Дзьобко, Shamokin, Pa.
Кость Кобанъ, Olyphant, Pa.
Вікторъ Гладикъ, Mayfield, Pa.
Стефанъ Шиманьскій, Mt. Carmel, Pa.
Иванъ Прегонъ, Yonkers, N. Y.
Игнатій Горбаль, Derby, Conn.
Іосифъ Коваль, Shenandoah, Pa.
Дмитро Ванько, Ansonia, Conn.
Данько Кидонь, Pittsburg, Pa.

Головна III. Конвенція „Союза" вôдбула ся 2. с. м. въ Mt. CARMEL, PA.

Пôсля заповѣдженои програмы вôдслуживъ св. Литургію Впр. О. Т. Обушкевичь о год. 9 въ мѣсцевôй церквѣ.

О год. 10. роспочались нарады. Предсѣдатель „Союза" п. Ив. Глова отворивъ Зборы такою короткою рѣчею:

Свѣтлый Зборе!

„Менѣ припала честь першимъ словомъ повитати Васъ и въ имени Выдѣлу зложити Вамъ подяку за численну участь въ нынѣшнихъ Зборахъ. — Передовсѣмъ почуваю ся до обовязку почтити память померших нашихъ Братôвъ и для-того прошу почтити ихъ память повстанемъ зъ мѣсцъ.

Наше товариство, котре мае за задачу мѣжь иншими старати ся точно выплачовати посмертне, выповнило ту и другѝ задачѣ пôсля своего розумѣня и доброи охоты, думаю добре. Впрочѣмъ осудите то самѝ, якъ выслухаете справозданя секретаря и касіера. Я витаючи Васъ Высокодостойнѝ Отцѣ и Панове Делегаты, поручаю на предсѣдателя нынѣшныхъ Зборôвъ О. Т. Обушкевича, а на мѣстопредсѣдателя п. Василя Кринѣцкого зъ Jersey City, N. J."

Предложене предсѣдателя „Союза" приняли Зборы оплесками и О. Обушкевичь поклыкавъ на секретарѣвъ О. Ив. Ардана зъ Jersey City и Дмитра Капѣтулу зъ Mc. Adoo, Pa.

О. Обушкевичь короткими ядерными словами зазначивъ вагу и товариства и конвенціи и удѣливъ голосу секретареви „Союза" для рôчного справозданя.

Секретарь О. Несторъ Дмитрôвъ почавъ свое справоздане слѣдуючію рѣчею:

Рôчнѝ Зборы суть вельми важною хвилею для кождого товариства, а вжежь неоцѣнено важнѝ они для руского, народного товариства въ Америцѣ.

По довгôй блуканинѣ, по довгихъ тулацкихъ вандрôвкахъ по тов. словеньскихъ и польскихъ, зрозумѣли передъ 2 роками патріоты нашѝ, що намъ потреба таки въ своей рôдной хатѣ, шукати правды, просвѣты и своимъ власнымъ грошемъ вспомагати себе. На тыхъ то основахъ повстало руске-народне товариство „Союзъ". Пôдвалинами до будовы того товариства були и суть: правда-справедливôсть, просвѣта и матеріяльна пôдмога. Справедливôсть и точнôсть въ господарованю громадскимъ грошемъ, просвѣта на рôднôмъ языцѣ на грунтѣ американьскôмъ за помочію газетъ и книжокъ, матеріяльна пôдмога такъ поодинокимъ членамъ, якъ и просвѣтно-економічнымъ институціямъ. Отсе корѣнѣ на котрыхъ взростае наше товариство, отсе пôдвалины, на котрыхъ двигаесь нашь народный рускій дôмъ.

Нимъ здамъ справоздане, якъ далеко поступила та будова, а особливо за минувшій рôкъ, хочу я ще кôлькома словами завернути въ минувшôсть, хочу приглянутись разомъ зъ вами матеріялови будôвляному, якимъ буде ся нашь дôмъ. На той матеріялъ складае ся, якъ въ кождôй суспôльности, такъ и у насъ двѣ клясы: интеллігенція и народъ. Помѣжь тыми двома клясами заходить та одинока рôжниця, що интеллігенція мае высше образоване, а народъ, значить масы люду, мають, або маленьке образоване, а въ насъ на жаль, дуже велике число не мае жадного. Иншои рôжницѣ ту нема. Тай слава Богу, що нема. Свѣтскои интеллігенціи у насъ въ Америцѣ нема, а якъ есть кôлька одиницъ, то они погинули въ мори житя американьского. Тай велика шкода для насъ, що мы не маемо дотеперь свѣтскои интеллігенціи, але интеллігенціи въ повнôмъ значѣню того слова.

Цѣла задача, яка падае на интеллігенцію, спадае на нашихъ священникôвъ. А ихъ такъ мало, а роботы така сила! Народъ нашь вже зъ природы способный, не принѣсши зъ собою зъ нещасливои Галичины, тай ще бôльше нещасливои Угорщины потрѣбныхъ пôдставъ культурныхъ, поступае поволи, пенявo, але поступае. Бôльше свѣтла, бôльше науки, подаваной ему въ приступный для него способъ, а поступъ въ короткôмъ часѣ величезный. Мушу ту запримѣтити дуже корпстный обявъ посередъ нашого народу. У насъ выробляе ся своя народна, корѣнна интеллігенція. Лемко самъ, безъ нѣчіего проводу ставъ и культурнымъ чоловѣкомъ и матеріяльнымъ паномъ.

То все Братя, що Вы днесь маете, можете лишь выключно самымъ собѣ завдячити. Ту справджуесь засада: народъ лишь самъ собѣ помогчи зможе. Правда, маленькій то еще процентъ тыхъ культурныхъ нашихъ людей въ Америцѣ, але процентъ такій, котрый мусить взмагати ся. Зъ такого то матеріялу будуемо мы наше товариство, котре въ послѣднôмъ роцѣ може выказатись такою дѣятельностію.

(Дальше буде).

Новый Выдѣлъ выбраный:

Предсѣдатель — Иванъ Глова.
Мѣстопредсѣдатель — Алексей Курыла.
Секретарь — О. Николай Стефановичь.
Касіеръ — Юрій Хилякъ.

Выдѣловѝ:

О. Т. Обушкевичь
О. І. Констанкевичь
О. Ив. Арданъ
Т. Талпашь
Василь Кринѣцкій
Дмитро Капѣтула.

Заступники:

Гукъ Григорій
Коваль Йосифъ
Хилякъ Теодоръ
Руданичь Яковъ
Дунай Иванъ

Контрольна комисія:

О. Н. Дмитрôвъ
Алексей Шлянта
Кость Кобанъ

Заступникъ:

Демчко Мойсей.

Дня 3. с. м. вôдбула ся нарада священникôвъ въ Шамокінъ, въ домѣ О. И. Констанкевича. Участь въ нарадахъ брали слѣдуючѝ священники:

ОО. Т. Обушкевичь, Н. Ханатъ, К. Лавришинъ, А. Камѣнскій, Н. Стецовичь, А. Лавришинъ, Н. Молчани, В. Мартякъ, Н. Шерегенъ, Ив. Констанкевичь, Н. Стефановичь, Ив. Арданъ и Н. Дмитрôвъ.



(1)

НАРОДНЫЙ РУХЪ АВСТРО-УГОРСКИХЪ РУСИНОВЪ. (1772-1896)

НАПИСАВЪ

М. Павликъ

ПЕРЕДНЕ СЛÔВЦЕ.

Американьска Русь може колись вôдограти рѣшучу ролю въ житю Русинôвъ. Та для-того треба Американскимъ Русинамъ усѣми силами просвѣщати ся й органiзовати ся въ Америцѣ, а надто тѣсно стыкати ся зъ Русинами въ старôмъ краю. Русины въ старôмъ краю, захопленѝ просвѣтно політичнымъ рухомъ, усе жь таки стоять теперь высше вôдъ Американьскихъ Русинôвъ, такъ що не въ одному можна собѣ брати зъ нихъ примѣръ. На всякій случай, Американьскимъ Русинамъ, що доси походять власне тôлько зъ такихъ закуткôвъ Австро-Угорскои Руси, де теперь нема нѣякои народнои организаціи, конче потреба знати, якъ стоить русскій народный рухъ у тыхъ сторонахъ Руси, де вôнъ е. Нарештѣ, може найважнѣйше для всѣхъ Русинôвъ е знати исторію руского народного руху, щобы бачити, якъ то все починало ся и розвивало ся, и врештѣ дôйшло до теперѣшного. Такъ ясно покаже ся, що було зле, а що добре въ нашôмъ руху, и кождый переконае ся, якою дорогою найлѣпше йти.

Думаю, що мои Американьскѝ братя не возьмуть менѣ за зле, коли я про все те роскажу довше. Буду старатись росказати точну правду, на основѣ письменныхъ документôвъ, та не наводжу ихъ, абы не спиняти оповѣданя.

Сто двадцять и пять рокôвъ тому стало ся Русинамъ велике національне лихо: розôрвано Галичину зъ Украиною. Найбôльша частина Русинôвъ, — Украинцѣ лишились пôдъ Россією, а насъ, Галичанъ загорнено пôдъ Австрію. Правда, що за те мы, Галицкѝ Русины опинили ся въ Австріи пôдъ однымъ дахомъ изъ Буковинскими тай Угорскими Русинами, та зъ сего не вышло межи нами спôльности, бо стѣны межи нашими домôвками були надто грубѝ, грубшѝ анѣжь кордонна стѣна вôдъ Россіи. Мы опинилй ся, нѣбы то въ бôльше просвѣченôй и вольнѣйшôй державѣ, а про те національно, мы опинили ся въ тюрмѣ и ясне промѣне національнои свѣдомости и спôльности падало въ наше австрійске вôконце завше зъ Украины, хоть вона й була поневолена політично.

Розглядьможь, якъ мы жили й живемо въ тôмъ австро-угорскôмъ полусвѣтлѣ. Начнемо зъ Галичины, бо тутъ у перше появило ся свѣтло въ нашихъ потемкахъ.

Якъ знаете Галицка Русь була пôдъ Польщею цѣлѝ вѣки и пôдъ гнетомъ польскои шляхты и латинского духовенства, не могла розвивати ся, якъ слѣдъ, не вважаючи на моральну и фізичну помôчь вôдъ Украинцѣвъ — ученыхъ и козакôвъ. Тодѣ, якъ Галичина допала ся Австріѣ — у насъ не було рускои интеліґенціи, не було шкôлъ, не було нѣякои народнои просвѣты. Русинами чули ся тôлько селяне, поневоленѝ и темнѝ — купки такихъ самыхъ мѣщанъ и сѣльскѝ священники. Тотѝ сѣльскѝ священники, въ спôльнôй бѣдѣ, тримали зъ сѣльскимъ народомъ и жили житемъ дуже близькимъ до селяньского, по бôльшôй частинѣ и самѝ працюючи коло грунту, — та помочи селянамъ вони не могли, бо й самѝ були невченѝ и супротивъ дѣдича села безсильнѝ. А выщѝ гр. кат. священники навѣть не признавали ся до Русинôвъ, стояли за дѣдичами и давили та кривдили и селянъ и сѣльскихъ священникôвъ.

Австрійскій урядъ, загорнувши Галичину, знавъ добре, що нажилъ собѣ ворогôвъ у Полякахъ и спôльщеныхъ Русинахъ, котрѝ думали вôдорвати Галичину вôдъ „лютого Нѣмця" назадъ до Польщѣ. Окрôмъ того Австрія бояла ся й Россіи зъ еи шизмою, чи то православіемъ. Черезъ те австрійскѝ цѣсарѣ мусѣли старати ся прихернути до себе Русинôвъ и пôднести ихъ противъ Полякôвъ и Москалѣвъ. Задля-того заразъ улекшено селянамъ панщину и постарано ся пôднести унію — чи то уніяцкихъ священникôвъ. Австрійскій урядъ придумавъ таку штуку, абы ему найлекше захопити въ свои руки увесь рускій рухъ, — и для того звернувъ найбôльшу увагу на гр. кат. духовнѝ семинаріи, — до котрыхъ справдѣ пôшла уся руска молодѣжь, що бажала выщои просвѣты, бо тамъ давали за-дурно ѣсти, а родичѣ рускѝ все були бѣднѝ, що не могли вдержати своихъ дѣтей на свѣтѣ, для свѣцкихъ занять. Въ тôй часъ панували въ Австро-Угорщинѣ розумнѣщѝ володарѣ: сперщу Марія Тереса, а потôмъ сынъ еи Іосифъ II. Марія Тереса звернула увагу и на Угорскихъ Русинôвъ, — котрѝ перше були православнѝ, якъ и Галицкѝ Русины, — та ажь въ половинѣ 17-ого столѣтя мусѣли пôддати ся папѣ римскому. Надъ рускою церквою на Угорщинѣ запанували були латинскѝ епископы. Отже Марія Тереса оснувала на Угорщинѣ 1771 року самостôйну руску епархію, Мункачѣвску, — а въ р. 1775 и руску гр. кат. духовну семинарію въ Унгварѣ. — Вôдъ тогожь 1775 р. стали пріймати и Галицкихъ тай Угорскихъ Русинôвъ до вѣденьскои гр. кат. семинаріи, вôдки вони ходили на науку въ найвыщу школу — универзитетъ, — а въ р. 1783 основано у Львовѣ головну гр. кат. духовну семинарію для австрійскихъ и угорскихъ Русинôвъ въ купѣ — зъ рештою не на довго. Найважнѣйщежь було для Галичанъ те, що р. 1784 зорганізовано у Львовѣ університетъ и тутъ майже 20 рокôвъ (1787—1808) выкладано майже всю теперѣшну науку по руско-церковному. Окрôмъ того, австрійскій урядъ ставъ пôдносити въ Галичинѣ й середнѝ школы, а Галицкѝ Русины могли ходити до гимназій и выщихъ шкôлъ, — на Угорщинѣ.

До шкôлъ тыхъ и закладôвъ Русины повалили гурмами, зъ великимъ запаломъ и вдачею. Заразъ за першихъ десять рокôвъ пôдъ Австрією, тôлько Русинôвъ вывчило ся у Вѣдни та у Львовѣ, на докторôвъ богословія, що заняли майже всѣ богословскѝ катедры на львôвскôмъ университетѣ. Межи тодѣшными університетскими професорами у Львовѣ взагалѣ можна було подыбати, хиба деякого Вôрменина, Нѣмця, або Чеха, — **Поляка не було анѣ одного!**

(Дальше буде).



SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin st; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, st,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, st.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. Pittsburg, Pa.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дописи „Свободы".

Почтенна Редакціо!

Прошу уклôнно помѣстити тыхъ кôлька рядкôвъ въ „Свободѣ":

У насъ робота полѣпшила ся. Иде добре во всѣхъ фабрикахъ. Робять день и нôчь повный часъ, лишень одна фабрика бляховня Sligo Co., та слабо робить. Якось та компанія не мае доброго ордеру. Въ фабрицѣ тôй и зъ нашихъ Русинôвъ досить працюе, але тôлько такѝ, що имъ не хоче ся робити. Доношу, що многѝ зъ нашихъ Русинôвъ тыми часами получили роботу, особливо тѝ, що поприходили зъ иншихъ плейзôвъ, по бôльшôй части вôдъ Дону (Rendham, Pa.), тѝ вôдъ вугля. Здаесь они не хотѣли чути намовъ православныхъ аґитаторôвъ. Однакъ мушу сказати, що зъ тыхъ людей мало котрый робить. У насъ по фабрикахъ робота тяжка, а по декуды и при огню треба робити. Длятого то неможе декотрый паничь привыклый на лехкій хлѣбъ привыкнути до тои роботы. Они бо навченѝ и привыкли легку роботу нѣбыто робити, а властиво бôльше вôдпочивати, а у насъ чоловѣче мусить тяжше працювати и то кождый день. То не вугля пиковати, два або три дни въ тыжню. Такій то неоденъ нероба прійде ту до своего пріятеля або знакомого, котрый постарае ся ему о роботу и що бôльше ему потреба, а вôнъ побуде кôлька дней, а по тôмъ бере, якъ то кажуть ноги на плечи и емиґруе на другій плейсъ; а не хоче знати о тôмъ, що шкодить черезъ тое тому пріятельови, що выпросивъ для него роботу. Такій нехай лѣпше позôстануть тамъ где суть, а мы лишь, такимъ поможемо, що ся имъ хоче працювати, не дармовати. Нехай такѝ прійдуть до насъ, а дôстануть роботу дуже добру. Якъ высше сказано, робота у насъ иде досыть добре.

Дальше доношу, що дня 4. юлія с. р. вôдбуде ся пикникъ на дохôдъ нашой церкви. Всѣ три братства, котрѝ належать до нашои церкви, выступлять коло годины 9-той рано въ парадѣ зъ бандою. На пикнику буде грати циганьска музика зъ Braddock.

Опустивъ также въ тыхъ дняхъ оденъ нашъ Русинъ нашу громаду, Филимонъ Гуретякъ. Выѣхавъ вôнъ до Шенандоа, де мае замѣръ заложити великій „grossere store". Наша громада жалуе за нимъ бо бувъ то добрый чоловѣкъ и дай Боже, щобы ему тамъ добре поводило ся.

Д. К.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Дописъ зъ Руси Галицкои.

12. Мая 1896.

(Реформа выборôвъ въ Австріи. — Товариства „Руска Рада" въ Равѣ рускôй и въ Сокали. — Рухъ межи польскими хлопами. — Посолъ зъ Долинщины О. Небиловець. — Анкета жѣночои працѣ. — Еміграція. — Градъ. — Знову заборона мітингу).

Реформа выборôвъ (гляди дописъ въ ч. 13.) вже готова. Палата пословъ покôнчила нарады и ухвалила майже въ цѣлости проектъ ґрафа Баденього. Такъ одже якихъ чотыри миліоны мужчинъ, котрѝ доси не мали права выбору, будуть въ новôй пятôй куріи выбирати 72 своихъ пословъ до парляменту. Велика се мізерія, бо привілеѣ великихъ панôвъ остають ненарушенѝ, але всежь таки е се могучій крокъ впередъ. Если въ найгôршôмъ разѣ выберуть робôтники и хлопы своихъ питоменныхъ бодай 20 пословъ, то тѝ зачнуть сейчасъ домагати ся въ парляментѣ загального голосованя зъ знесенемъ привілеôвъ великихъ панôвъ и купцѣвъ. Нынѣшна реформа е результатъ вытревалои борбы соціялдемократичнои партіи. Цѣлѝ роки пошли въ тôй борбѣ, она коштувала богато особистыхъ жертвъ и постôйно заповняла кріміналы політичнѝ. Але та сама партія перенесе теперъ борбу на поле парляментарне и не спочине поки не выборе для всѣхъ людей, горожанъ Австріи однаковѝ права. — Вѣкъ панованя шляхты вже проминувъ, оно и Галичинѣ надоѣло. Небавомъ для панôвъ позôстануть хиба лишь служба при цѣсарскихъ дворахъ, ордеры, кôньскѝ перегоны и польоване. Народъ впрочѣмъ возме політичну управу въ свои руки! Тогдѣ и надъ рускимъ народомъ зôйде зоря свободы а за нею красша будучнôсть. Кобы скорше!...

До проекту ґрафа Баденього зголосили дуже многѝ послы свои поправки. Декѝ перейшли, але бôльшôсть и до того всѣ важнѣйшѝ перепали. Однимъ однѣсенька дуже важна поправка, щобы голосоване въ пятôй куріи (клясѣ) було тайне (картками) перейшло въ палатѣ 117 голосами противъ 103 голосôвъ. Се дуже важна рѣчь, выборцѣ въ пятôй куріи будуть голосувати картками, кождый буде мôгъ голосувати по совѣсти и власнôй воли. За тайностію були: нашъ Романчукъ, Полякъ д-ръ Леваковскій, всѣ антисеміты, всѣ нѣмецкѝ націоналы, соціялістъ Пернесторферъ, демократъ Кронаветтеръ, всѣ Молодочехи и много Нѣмцѣвъ-ліберalôвъ. Противъ тайности заявили ся: польскѝ шляхтичѣ (бо то о ихъ скôру ходить!), клерикалы-консерватисты и Нѣмцѣ-лібералы. Замѣтна рѣчь, що богато пословъ (бо 133) повтѣкало вôдъ голосованя. Въ тôмъ числѣ 8 членôвъ „Koł-a polsk--ого" (всѣхъ ихъ е 55, зъ того 20 не було у Вѣдни). 19 Молодо-Чехôвъ безлѣчь лібераловъ и два правительственны Русины (Барвѣньскій, Вахнянинъ), може бути, що обохъ послѣдныхъ пословъ также въ Вѣдни не було. Русинъ Охримовичь (Богъ бы его скаравъ!) голосувавъ противъ, а прочѝ (Телишевскій, Мандичевскій и Пôдляшецкій) гніють десь въ своихъ норахъ и въ такъ важный часъ не були у Вѣдни. Зъ нихъ бувъ бы може лишь Телишевскій голосувавъ за тайнымъ выборомъ, та отсими послами хиба гармату набити и выстрѣлити въ воздухъ Баденьому на „віватъ". Дуже славна рѣчь, що вже и розумнѣйшимъ Полякамъ совѣстно було голосувати по наказу и они усунули ся вôдъ голосованя. Бадені мавъ ихъ за то порядно высварити.

Инша поправка, щобы и громады при правыборахъ голосували на выборцѣвъ тайно (картками) перепала 114 голосами противъ 95. Тутъ провинили ся Чехи, бо якъ разъ недоставало 19 голосôвъ, а тôлько Чехôвъ выйшло зъ салѣ. Вже то Чехи щось на взôръ Жидôвъ зачинають шахрувати и мякитять примиляючи ся до Баденього! Погано списали ся...

Одже голосоване въ пятôй куріи буде таке: Всѣ мужчины, що мають по 24 рокôвъ выбирають устно выборцѣвъ (однедъ выборець на 500 душъ) а выборцѣ тайно выбирають посла. Выходить зъ всего того велика комедія! Перша курія (бôльша посѣлôсть), друга курія (мѣста) и трета курія (палаты торговельнѝ) голосувати-муть якъ доси тайно и безпосередно (не черезъ выборцѣвъ, але кождый самъ за себе). Четверта курія (громады сельскѝ) выбирае выборцѣвъ, тѝ голосують устно. Теперъ пята курія также выбирае выборцѣвъ, але тѝ голосують тайно. Розсудѣть сами: чи довго таке може тревати? Хлопамъ по селахъ переверне ся въ головѣ вôдъ такои крутанины. Законъ пôде до палаты панôвъ, тамъ полагоджуе ся разъ--два безъ змѣны, а вôдтакъ до цѣсарскои санкціи (затвердженя). Вкôнци згадаемо, що при послѣднôмъ читаню и голосованю надъ реформою въ цѣлости лишь 19 голосôвъ (Романчукъ. Пернесторферъ, Кронаветтеъ и 16 Чехôвъ) заявили ся противъ такои кушлявои реформы, якъ бачимо Романчукъ днесь належить до найрадикальнѣйнѣйшихъ пословъ. Часъ не стоить и новѝ идеи пробивають собѣ дорогу. Добре, що посолъ Романчукъ порозумѣвъ ихъ! Чоловѣкъ вѣкомъ старый, але духъ въ него молодый, вôнъ певно ще довгѝ лѣта вести-ме нашу народну політику на славу Руси! Теперъ дожидаймо, що намъ принесуть въ осени новѝ выборы въ новôй куріи.

Політичне товариство „Руска рада" основуе ся въ Равѣ рускій. Предсѣ разъ и тамъ заворушили ся лѣнивѝ патріоты, основують свое товариство и скликали першѝ зборы на 26. мая. Межи основателями е 6 священникôвъ, адвокатъ д-ръ Яминьскій (вôнъ дуже сумнѣвый Русинъ и Богъ знае чого вôнъ туда пхае ся, мабуть мандату ему забагло ся?) вкôнци 2 хлопы Л. Томашевскій зъ Новоселокъ и Л. Швець зъ Любичѣ. Дай Боже, щобы нове товариство процвитало.

Въ Сокали „Руска рада" скликала нараду на 12. мая. Довше якъ рôкъ истнуе то товариство и цѣлый рôкъ спало здоровымъ твердымъ сномъ. Тутъ ясно видно, що навѣть такъ рухливый попъ якъ О. Василь Черненкій нѣчо не порадить, коли нема молодыхъ свѣцкихъ Русинôвъ. Або инакше кажучи наше руске духовеньство стоить теперъ пôдъ обухомъ и е на всѣ стороны зависиме; оно чимъ разъ бôльше попадае въ апатію, розумнѣйшѝ попы утѣкають хочь-бы за море вôдъ тои паскуды. Днесь лишь въ такихъ повѣтахъ, де е свои свѣцки независимѝ провôдники видно жите політичне. Се-жь суть именно повѣты радикальнѝ, якъ Коломыя, Снятинъ, Перемышль, Стрый и Жидачѣвъ.

Польскѝ хлопы вже на добре забирають ся до роботы, орґанізуючи ся сильно въ округъ „Stronnictw-a ludoweg-o". Дня 3. мая вôдбула ся въ Пшеворску довѣрочна нарада мужôвъ довѣря зъ всѣхъ сторôнъ пôдъ проводомъ посла хлопа Жардецкого. Рѣшили поставити при выборахъ до рады повѣтовои самыхъ своихъ хлопскихъ кандидатôвъ, опѣка паньска вже имъ навкучила ся. Другій мазурскій посолъ Францъ Вуйцікъ здававъ справоздане своимъ выборцямъ въ Лѣшкахъ коло Кракова. Предсѣдателемъ бувъ хлопъ Петро Вонсікъ, народу зôйшло ся сила и послови высказали подяку за хосенну дѣяльнôсть въ соймѣ.

Тымчасомъ выборцѣ зъ повѣту Долина пошукують по рускихъ ґазетахъ свого посла О. Небиловця, котрый передъ выборомъ свято обѣцявъ, що по кождôй сесіи соймовôй поверне до Долины и здасть справу. Вôнъ въ той бôкъ анѣ не дивить ся. Отъ тобѣ на! Нѣвроку собѣ посолъ, штудерный якъ циганъ и добре пôддуривъ дурныхъ хлопôвъ. Мы вже писали, що въ него заслуги хиба тôлько, що е своякомъ кардинала Сембратовича. Але-жь бо то за мало, щобы бути посломъ и дурнѣсенько засиджувати мѣсце въ соймѣ. Коли той О. Небиловець вѣривъ рôкъ тому въ свои спосôбности посольскѝ, то може бодай теперъ пôзнасть, що вôнъ таки въ соймѣ зовсѣмъ непотрѣбный. Всѣ соймовѝ дѣры вже давно позатиканѝ и найлѣпше буде якъ вôнъ зрече ся мандату. Швець знай свое шевство, а въ кравецтво не мѣшай ся! — такъ писавъ недавно дуже розумно посолъ Барвѣньскій, свому політичному противникови, мы теперъ повторимо те саме послови Долиньскому. А може-бы самъ кардиналъ Сембратовичь наказавъ ему зречи ся мандату? бо нехай не робить встыду фамеліи и публики на цѣлу Русь. Дуже цѣкава рѣчь, яке справоздане зъ своеи дѣяльности предложить той посолъ О. Небиловець?!

У Вѣдни покôнчила ся анкета (нарада) скликана приватными людьми, щобы розслѣдити жѣночу працю, платню и загальне положене жѣнокъ-робôтниць. Доси тимъ нѣхто не займавъ ся, а жѣночу працю выкористують спекулянты въ страшенный спосôбъ. Анкета вôдбула 35 засѣданъ, комісія переслухала 300 робôтниць зъ 37 бранжь (клясъ заробковыхъ) и окрôмъ того 14 фабрикантôвъ. Много зъ завôзваныхъ робôтниць не явили ся, бо боялн ся стягнути на себе гнѣвъ фабрикантôвъ. Все жь таки результаты оголошенѝ дрикомъ кинули яскраве свѣтло на вызискуване жѣнокъ. Тѝ нездоровѝ мѣсця працѣ, низька платня, довгѝй часъ працѣ и моральнôсть середъ персоналю — се болючѝ стороны нашихъ соціяльныхъ вôдносинъ. Показало ся, що у тыхъ, котрѝ кермують нашою державою нема соціялъ--політичного образованя, коли доси тѝ справы неунормованѝ. Та заки законами поправить ся судьба робôтниць заки зрôвнае ся ихъ зъ робôтниками-мужчинами, то повиннѝ они сами сильною орґанізацією и вытревалостю добивати ся красшои долѣ.

(Конець буде)

Дѣла батькôвъ нашихъ не забутѝ.

Здавна козаки втѣкали, якъ була оказія, одъ сусѣдства зъ темнымъ царемъ — на вѣчну и святу Волю — хто, куда.

Въ Сибири нашѝ селились ще зъ часу Ермака Тимотієва. Московскѝ царѣ, хотѣли робити козакôвъ-втѣкачѣвъ, посселенцями и боярами; бамы непорочный Народъ; и вони йшли ще далѣ и далѣ одъ московскои чумы, бо мы дишемъ живымъ повѣтремъ и не чуемъ и не вѣдаемъ нѣчого бôльше, окрôмъ: Волѣ, Рôвности и Братерства.

Въ 1578 року, унукъ першого Строгинова въ Сибири, принявъ въ гостѣ Ермака Тимотієва зъ его товаришами. Козаки йшли прутко по Сибири, всѣ народы падали передъ ними; и вони володѣли йшли не злодѣйствомъ, а людскимъ поступомъ зъ братерствомъ.

Въ Тобольску построѣли першій острогъ и поставили першій столець для справъ въ Сибири. Якъ тягнулись горы, такъ вандрували козаки по горахъ.

Весною 1628 року Василь Бугôвъ зъ десяткою козаками полонили всю Енисейску долину. Росли якъ грибы, великѝ городы: ярмарковѝ и гарматнѝ, Томскъ и Енисейскъ.

Московскѝ промешленники бѣгали за козаками, ластились коло нихъ и хватали вôдъ полонныхъ народôвъ соболѣ и другѝ футра, а козаки тôлько охотились и гуляли на волѣ.

Въ 1632 року, Доньскій атаманъ Бекетôвъ зъ козаками, зробили човны и поплыли по Ленѣ, де построѣли Якутскій острôгъ и поставили тамъ столець для Всхôдной Сибири.

Доньскій атаманъ Бузо зъ сотникомъ Івановымъ верхомъ на коняхъ, въ 1638 року, доѣхали до рѣчки Анадиръ. Скôнчивъ дорогу Ермакъ до Великого моря, козакъ Андрій Копилôвъ въ р. 1638 року построѣвъ охотській острôгъ. Ту знайшли богато срѣбла и московскѝ промышленники побѣгли ту. Въ 1640 року 16 козакôвъ полонили Анадирскій народъ и звязали въ пута ихъ князя. Въ 1646 козакъ Исаія Игнатôвъ, полонивъ народъ Чукчи, а промышленники слоневѝ кости. Теперь бачите — се було знайдено козаками, и звѣсно міру 200 рокôвъ, до признаня губернаторомъ россійскои Америки барономъ Вренгельомъ въ 1836 року; и въ его памятку, козацкѝ знаходки, прозвали „Врангелевою Землею" — Гуляли добре козаки, освѣчали міръ и поставивши охотскій острôгъ зобачили, що ся охота, гôрше неволѣ. Козаки охотились, а московскѝ промышленники хватали зыски.

Нудно стало козакамъ, якъ чистымъ серцемъ людямъ. Впередъ вода, Велике море, а з-заду лютѝ Москалѣ, промышленники и гарматова неволя. Нема куды йти далѣ.

Розумный сынъ Украины Бенякъ (москалѣ прозывають его: полякъ Бенявскій, ба вôнъ гнѣвавъ ся за се прозвиско: „я козакъ Бенякъ изъ Полтавы") продумавъ, що тôлько одно спасене для козацтва втѣкати далѣ изъ Сибири. Вôнъ бувъ изъ полѣтичныхъ засильныхъ. Въ городѣ Якутскъ, Августа 27. 1770 року органѣзувавъ потаемне товариство изъ засланныхъ для пôдмоги, кому захочеть ся втѣкати изъ Сибири. Головою товариства Бенякъ — головнѝ суставы: капитанъ Панôвъ, капитанъ Степанôвъ, полковникъ Батуринъ, секретарь Сопранôвъ. Бенякъ приготовивъ рухъ изъ внутренной Сибири въ Камчатку, щобъ близше до моря. Въ Бôльтеретску вôнъ впавъ въ милость коменданта Нѣлова, котрый принявъ его въ свою канцелярію. Ту Бенякъ бравъ въ свое товариство на тôлько чи мало засланыхъ, ба и вольныхъ купцѣвъ и клеру церковного. Архидіяконъ Собора Алексій Претопопôвъ приставъ до того товариства и другѝ священники. Передъ присягою въ товариство причащались св. Тайнами, а зрадникъ товариства пôдлягавъ смерти. Апрѣля 26. 1771 року бувъ баль въ будинку Бôльтерестского коменданта Нѣлова. Бенякъ, якъ знакомый въ домѣ Нѣлова, привѣвъ зъ собою скôлька своихъ товаришѣвъ въ гостѣ. Пôдняли на будынку червоный флягъ и зôбрались сотнѣ членôвъ Бенякового товариства. Нѣловъ бувъ мертвецки пяный и вони всунули въ его серце нôжь. Ба перше зговорились зъ командиромъ корабля: „Святый Петро и Павло", щобъ взяти сей корабель и втѣкати. Ихъ всѣхъ було 400 душъ, мущинъ зъ жѣнками.

Оволодѣвши кораблемъ, мая 12. 1771 року задзвонили въ Більтератскѝ у всѣ дзвоны, катедральный Протопôпъ окропивъ ихъ святою водою и благословивъ въ дорогу на боже дѣло: сели ся семьо Вольного Народу, де небудь на выспахъ Великого Океану, щобъ годувати Украину. Вони поплыли шукати певнои краины; въ Макао захотѣли вылѣсти, ба Англичаны прогнали ихъ. Доѣхали до Мадаґаскары и тутъ ратували воло Маладасôвъ одъ Французôвъ мая 23. 1786 року. Бенякъ бувъ вбитый на полѣ за волю Малодасôвъ. И свобода вольного люду скончилась нѣчимъ.

По Божôй воли, мы маемо теперь нашу вели-людну Слободу въ Алясцѣ и будемъ працювати всѣ мôцнымъ поступомъ для свята Макавеѣвъ на Украинѣ.

Смиренный лѣтописець
Гончаренко-Украинець.

Камѣнный святый.

С. Руданьского.

Разъ обходили Ляхи
Навкруги костела,
Захопили хто що мôгъ,
Носять наоколо.
Ото Мазуръ и собѣ
Зъ набоженства свого
Передъ себе захопивъ
Зъ камѣння святого.
И ажь крекче неборакъ,
А святого носить,
Та щобъ живо обôйшли —
Пана Бога просить.
А тутъ ему на бѣду
Тôлько що ступають,
А навколо обôйшли,
Знову починають.
Бачить Мазуръ, що нѣякъ
Справы не докаже.
Бухъ объ землю тымъ святымъ,
Та до него й каже:
„Бувесь, каже, молодый,
То тодѣ носили,
А теперь ходи й самъ,
Менѣ не до силы!"

НОВИНКИ.

— Страшна буря (tornado) перейшла минувшои середы около 5 год. пополудни черезъ мѣсто St. Louis, Mo. и околицю. Докладного числа погибшихъ, котрѣ знайшли страшну смерть пôдъ валячими ся каменицями не можна еще на певно подати. Догадують ся, що до 1000 людей въ мѣстѣ St. Luis и околицѣ згинуло. Мѣжь будынками, котрѣ шаленый вѣхоръ зрôвнавъ зъ землею, знаходить ся и фабрика цигаръ, въ котрôй працьовало 200 дѣвчатъ. Всѣ они пôдъ грузами дому знайшли страшну смерть. На захôднôй сторонѣ мѣста выдобуто вже до теперъ зъ пôдъ розвалинъ будинкôвъ около 300 трупôвъ. Шкоду выряджену товъ страшновъ бурьовъ оцѣнюють до 10 мілiонôвъ долярôвъ. Ани записки, ани память людей замешкалыхъ въ тыхъ сторонахъ, не памятають подôбного нещастя. Вихоръ поривавъ зъ шинъ цѣлы трены и мовбы легонькими стеблами соломы пôдносивъ въ гору и кидавъ о землю о кôлька сто стôпъ розбиваючи ихъ въ кавалочки. Около 500 возôвъ (kar) зôстало въ той способъ розбитыхъ. Рôвночасно и въ Roodhouse, вихоръ той збуривъ школу, въ котрôй 80 дѣтей знайшло наглу а страшну смерть. Гураґанъ той перейшовъ також часть стейту Illinois, зôставляючи за собою страшне спустошеня.

— Цѣсарь японьскій намѣряе въ коротцѣ вôдбути подорожь наоколо свѣта; вôдвидить цѣлу Европу и пôвнôчну Америку. Но! будемо витати Mikada.

— Испанія выстосовала письма до всѣхъ державъ европейскихъ, щобы всѣ разомъ заборонили нашимъ Соедин. Штатамъ вмѣшовати ся въ справы высны Куба, где теперъ есть повстане противъ державы испаньской.

— Dr. Calmethe въ Франціи вынайшовъ певне лѣкарство противъ укушеня гадины. Лѣкарство тое помагае и въ тогды, коли буде зажите, ажь въ двѣ годины по укушеню черезъ гада.

— Въ Букарештѣ въ Румуніи вôдбули ся великй зборы студентôвъ, на котрыхъ выступано дуже остро противъ празднованя тысячлѣтнои памятки заложеня Арпада-Мадяра. Насамперéдъ вôдбуло ся згромадженe, на котрôмъ бесѣдники дуже потупили немилосердну мадяризацію Русинôвъ, Румунôвъ, Словакôвъ и Сербôвъ. По скôнченыхъ зборахъ грала мѣйска музыка народнй пѣснй. До того обходу студентôвъ, прилучило ся 40.000 народу. Все вôдбуло ся въ якъ найкраснôмъ порядку.

— Въ Англіи въ мѣстѣ Льондонѣ зôстала засуджена на смерть черезъ повѣшене панѣ Dyer, за мордоване маленькихъ дѣтей, вôдданыхъ ей на выховане. Арештовано ю вже давнѣйше въ мѣстѣ Reading, разомъ зъ ей зятемъ Palmer, понеже удусивши много дѣтей, кидала ихъ потôмъ до рѣкѣ Тамізи. При многихъ трупахъ дѣтей, котрыхъ выдобуто зъ воды, були привязанй цеглы и камѣне.

— Одна стара баба въ Leginy въ Франціи, именемъ Mitte, отримала недавно великій спадокъ по якоись тамъ кревнôй. Зъ отриманымъ спадкомъ була она въ коротцѣ готова, бо приготовивши все потрѣбне до свого похорону, отроѣла ся хльороформомъ. Вынаята черезъ небôшку мѣстова оркестра, грала веселй таньцѣ и марши пôдчасъ похорону, а въ декотрыхъ мѣсцяхъ затримовавъ ся походъ похоронный на тое, щобы люде могли собѣ троха потаньцьовати. Коли трумну спущано до гробу, музыка грала якъ найвесельшй мельодіи. — Ничь дивного на старôсть баба зваріовала.

— Въ Mac Adoo недалеко Газельтону, зôбрали ся двѣ недѣлѣ тому люде, щобы заграти собѣ въ бесь баль (гра въ пилку). Наразъ зъявило ся много пяныхъ Италіаньцѣвъ, котрыхъ граючй хотѣли выгнати, за неприличне пхъ захована ся. Повстала борба, въ котрôй забито 6 особъ, а двѣ тяжко ранено. Вытязями були Италіанцѣ, бо зъ ихъ стороны забито лишень двохъ людей.

— Въ Arlington, Tenn. Пôдчасъ феру (выгравка на доходъ костела) въ костелѣ баптискôмъ почала ся біятика, въ котрôй двѣ особы забито, а 16 тяжко ранено. Пасторъ Miller мае горло пôдрѣзане.

— Нашь аґентъ Йосифъ Коваль въ Шенандоа вже сими днями отвирае готель и сторъ. Вже часъ бы, щобы свои люде, спомагали своихъ.

— Понадъ 600 душь еміґрантôвъ (переважна часть дѣтей) зô всхôднои Галичины переѣхало 5. м. м. черезъ Краковъ — одий на Брему, другй на Гамбургъ або до Бразиліи, або до Канады.

— Подорожь въ сорокъ дняхъ наоколо землѣ. Зъ днемъ 1 сѣчня 1900 р., коли буде скôнчена зелѣзниця сибѣрска, можна буде объѣхати нашу землю въ сорокъ дняхъ а конты подорожи вынесуть 1.800 до 2.000 франкôвъ. Выѣхавши зъ Лондона, подорожникъ приѣде шляхомъ Остенде Берлинъ въ 45 годинахъ до Петербурга. Тутъ всяде у поѣздъ зелѣзницѣ сибѣрскои, котрый переѣде дорогу 10.000 кірьометрôвъ больше менче въ 250 годинахъ. Тымъ способомъ подорожникъ зъ Лондона приѣде до Портъ-Артуръ въ 12 дняхъ и 7 годинахъ. Тамъ сяде на поспѣшный корабель россійско американьскои компаніи и кораблемъ тымъ въ сѣмохъ дняхъ приплыне до Санъ Франциско, а зъ-вôдтамъ въ 20 дняхъ до Лондону. Такимъ способомъ подорожь наоколо землѣ потреває лише 40 днѣвъ.

— У Вѣдни вôдвезено родину Забраньскихъ, зложену зъ вôтця и пятеро дѣтей, до заведеня для божевôльныхъ; Забраньскій выгравъ передъ кôлькома лѣтами грошѣ и вôдъ сего часу попавъ самъ и дѣти въ хоробу душевну, такъ що треба було ихъ вôддати до дому божевôльныхъ.

— Дня 30 мая при угощеню зôбраного народу въ Москвѣ въ часѣ коронаціи царя Николая II, наступило страшне нещасте. Бôльше якъ пôвъ міліона зôбраного народу кинуло ся збитою лавою въ сторону лавокъ де було роздаване даромъ ѣдженe и пите, переломили желѣзнй баріеры, и по тѣлахъ упавшихъ зъ переду людей, сунули до заставленыхъ столôвъ. Бôльше якъ 2,500 людей найшло смерть пôдъ ногами своихъ братей (?). Непочислене множество народу вôднесло тяжшій або легкій покалѣченя. — Царь, котрый зъ балькону своеи палаты бувъ свѣдкомъ сеи потрясающои катастрофы, офѣровавъ для каждои родины забитыхъ по 1000 рублей.

— Пôдъ Ponta Grossa въ Бразиліи розбивъ ся тренъ везучій 36 робôтникôвъ. Нещесте притрафило ся 1. цвѣтня. Помежи убитыми знаходять ся три Поляки, а ранныхъ есть ихъ пять.

Справы робôтничй.

— Shamokin, Pa. Робота иде ту и теперь пôдло. — Декотрй брехи робять по 4 дни по 3 кводры, другйже, якъ Гімлік, Гапа и другй цѣлкомъ роботу застановили. Множество народа безъ роботы, бѣда велика, та и много народу утѣкае зъ вôдти.

— Clay City, W. Va. Одна пітсбургска спôлка будуе ту нову бреху въ котрôй знайде роботу до 200 людей.

— Smoke Run, Pa. Робота иде ту добре, але заробокъ малый, бо цѣна угля дуже низька. Народу есть ту досить, и то богато безъ роботы.

— Philipsburg, Pa. Въ околичныхъ майнахъ иде робота якъ найгôрше. Робять два дни въ тыжни по пôвъ часу, а еще до того платня есть дуже низька. Розумѣе ся само собою, що при такихъ обстоятельствахъ люде терплять велику нужду, бо и на хлѣбъ насущный заробити не могуть.

— Mingo Junction, O. Въ тутейшихъ фабрикахъ желѣзныхъ робота иде повною силою. — Всѣ робять повный часъ, а и есть надѣя, що робота потрѣвае такъ довгій часъ.

— Pittsburg, Pa. Въ фабрикахъ желѣзныхъ робота иде добре, и роботу може достати такій, котрый мае охоту працьовати. Робить ся тую увагу для того, що богато ту найшло народу, котрй глядають легкои роботы, а доброго зарôбоку. Недалеко Verona, закупила ту компанія капиталистôвъ 12.000 акрôвъ землѣ для выдобуваня угля. Угля тое знаходить ся въ count-ахъ Allegheny и Westmoreland, а нижша верства при Wilkinsburg-у, лишень кôлька анґлійскихъ миль вôддалена вôдъ Pittsburga. На тыхъ просторахъ будуть выбудованй великй фабрики на koker и другй выробы, понеже тая компанія намѣряе выробляти тôлько ґазу, щобы покрыти потребу всѣхъ фабрикъ, такъ въ Pittsburgu, якъ и Allegheny.

— Elmira, N. Y. Робота на колеяхъ иде ту добре и роботу не трудно достати. Въ тыхъ дняхъ розпочне ся робота при будовѣ новои стрѣтъ-кары зъ Elmiry до Corning, N. Y., а крôмъ того розпочне ся будова новои колеѣ зъ Elmira до Syre, N. Y. Робôтникôвъ богато буде ту треба.

— Forest City, Pa. Робота иде ту слабо, бо роблять лишень по пôвъ часу, а часами и тôлько нѣ.

— South Betlehem, Pa. Въ нашôмъ мѣстѣ иде всюда робота повный часъ и есть надѣя, що такъ довшій часъ пôде.

ДЕ-ЩО ЦѢКАВОГО.

— Нѣкій Royle въ Менгестеръ купивъ недавно пса за $2350. — Добре мати такихъ бôльше.

— Дияментове весѣле вôдбуваесь въ 75. роцѣ щасливого супружества.

— Найбôльшій театръ на свѣтѣ есть опера парижска, занимае мѣсце трьохъ акрôвъ, а коштовала сто міліонôвъ франкôвъ.

— Обемъ землѣ выносить 25 тысячь миль.

— Слово „и" находить ся въ бібліи 46,276 разôвъ, а найкоротшій вершь есть въ св. Іоана въ зачалѣ 11 вершa 35.

— Дописуйте завсѣгды до „Свободы". Якъ будуть всѣ писати, то буде що до читаня.

— Зъ Вашинґтону до Санъ Франціско есть 3155 миль.

— Одна невѣста въ Монтрѣль принесла зъ собою до церкви канарка, щобъ спѣвавъ ѣй при шлюбѣ.

— Въ почтовыхъ скринкахъ найдуть каждого року около 60 тысячь марокъ, що зъ причины злого прилѣпленя вôдпадають.

— Уживане перстенѣвъ при слюбахъ зачалось ще передъ 1300 роками.

— Читайте и пишѣть до „Свободы".

— Одна фірма въ Бірмінґгемъ вывозить каждого мѣсяця 1000 арматъ до Африки.

— Въ Анґліи суть такъ частй нещастя въ копальняхъ, що на каждый день выпадае 5 раненыхъ.

— Въ Каліфорніи вже на 1. апрѣля суть зрѣлй черешнѣ.

— За три послѣднй роки переселилось до Арґентины 220 тысячь людей, найбôльше Италіянôвъ.

— Першій каменный мôстъ выбудовали були Римляне черезъ рѣку Тиберъ.

— Першій желѣзный мôсть выставлено р. 1777.

— Въ Испаніи выробляли дуже богато єдвабу, але за послѣднй роки доходъ значно упавъ.

— Поздоровлене лѣвою рукою уважають магомедане за дуже велику зневагу.

ВСЯЧИНА.

Въ Варшавѣ впавъ въ руки полѣціи якійсь лихварь. Показало ся, що свой „бізнесъ" почавъ зъ двома рублями и дôйшовъ въ короткôмъ часѣ до пôвъ міліона руб. Замкнули его и кажуть, що розберуть его рублѣ.

Особливше диво показалось на свѣтъ Божій недавно тому въ Испаніи. Нѣкій Фондрадонъ, щобъ утечи передъ войскомъ, тому 20 лѣтъ назадъ, замкнувъ ся бувъ въ закутку дому свого батька и казавъ своимъ голосити всюды, що выѣхавъ до Франціи. Батько его скорыставъ зъ того, бо приказавъ ему день и нôчь выробляти корки зъ тымъ, що сейчасъ донесе властіямъ, если не буде послушный. Однакъ довѣдались о тôмъ власти и показали свѣтови то чудовище. И спрадѣ оно було такимъ. Черезъ 20 лѣтъ не доторкались его головы и бороды — ножицѣ. Выглядавъ чисто якъ медвѣдь, на лици чистый дикунъ. На роспоряджене президента мѣста обголено его и убрано. Теперь сходять ся тлумы народу и приглядають ся тому медведеви.

Въ Камерунѣ промовлявъ недавно одинъ нѣґеръ до численно зôбраныхъ бушменôвъ въ такій способъ: Цѣсарь нѣмецкій есть найсильнѣйшимъ и наймудрѣйшимъ чоловѣкомъ на свѣтѣ. Вôнъ видить скарбы въ серединѣ земли и каже ихъ выдобувати. Наоколо свѣта роспростирае вôнъ желѣзнй шнуры, а скоро доторкне ся ихъ, улѣтають его слова по цѣлôмъ свѣтѣ. (Телеґрафъ). Вôнъ мае кораблѣ, що плавають по суши. (Желѣзницѣ). Якъ му на завадѣ яка гора, то каже вертѣти въ нѣй дѣру. (Тунель). Перешкаджае му яка рѣка въ ророзѣ, то робить улицю въ воздусѣ. (Мосты). Хотяй вôнъ богатшій, якъ всѣ люде разомъ, то помимо того мае лишь одну жѣнку. Хотяй его жѣнка найкрасша въ свѣтѣ, то вôнъ таки не потребувавъ за ню платити.

Въ Палестинѣ найшли вôдламокъ дуже старого Евангелія. Есть то рукопись зъ шестого чи семого вѣку. Росія мала закупити той вôдломокъ за 25.000 франкôвъ.

Основане въ Олифантѣ Товариство любителѣвъ музики (складаюче ся изъ 10 членôвъ) пôдъ назвою:

„Русско-славяньска музыка" (орхестра)

грае зъ нотъ пôдъ управительсвомъ **Ювеналя Обушкевича** на смычковыхъ инструментахъ, — хорошіи русскіи, словеньскіи, польскіи, венгерскіи и англійскіи таньцѣ и марши.

Кто изъ краянôвъ Русинôвъ, Словакôвъ, Полякôвъ желалъ-бы собѣ на весѣляхъ, Екскурсіяхъ, баляхъ хорошой музики, най удасть ся на адресу:

Juwenal Obuszkewicz & Co.
OLYPHANT, PA.
P. O. Box 388.

НАДЪ СТАВОМЪ *)

Ще сонце й не гадало сходити, якъ Матвѣй вставъ. Вôнъ на-помацки подôйшовъ до вôкна и выглянувъ на двôръ.

— Тра йти! — промовивъ — заки сонце зôйде, буду надъ ставомъ. Будный **) ще спить и не заразъ встане. Бодай ему заплющило на вѣки! Побивъ мене колись ту... и за що? За оттакого линця. (Вôнъ показавъ на руку.) Тьфу! Нехристь погапый!

По тôмъ короткôмъ монольоґу вôдступивъ ся вôдъ вôкна и знову майже напомацки долѣзъ до постелѣ.

— Марино!

— Га-а?

— Я йду!

— А зладь скоро обѣдъ, бо ѣсти схочу.

— Ну-ну, я зладжу..... Лише вважай Матвѣю на того будного. Вôнъ мабуть дыбае на тебе...

— Вже я ему! — вôдповѣвъ Матвѣй, затискаючи здоровенный кулакъ, и выйшовъ зъ хаты.

На дворѣ стало сѣрѣти. Молодый ранокъ выхоплювавъ ся зъ по-за виднокруга и легонько здиравъ зъ небосклону темно--блакитну опону ночи. Вôнъ гасивъ зорѣ, будивъ птахи и цвѣтамъ очи обмывавъ росою.

— Господи допоможи! — промовивъ Матвѣй и закинувъ фатку на плечѣ.

Вôнъ ишовъ тихо пустою улицею помѣжь двома рядами загородъ селяньскихъ, минавъ придорожнѝ хресты и фіґуры, здôймаючи побожно шапку, перейшовъ и мôстъ бѣля млына, на котрôмъ, якъ люде кажуть, щось страпить, и выйшовъ зъ села.

Матвѣй знавъ, що будный спить; вôнъ риньского поклавъ бы, що будный не встане передъ сходомъ сонця, а мимо того чимъ близше було до ставу, тымъ тихше вôнъ ступавъ, а на греблп зъ его чималыхъ нôгъ вчинили ся майже котячѝ лабы. Такъ тихо перекравъ ся вôнъ черезъ видпѣйшй мѣсця, ажь зникъ въ прибережныхъ шуварахъ и лозахъ.

Ставъ бувъ великій. По серединѣ плесо чистои воды вылискувало ся якъ скляна тафля и вôдбивало въ собѣ послѣднѝ звѣзды на небѣ и мѣсяць, що блѣдъ зô страху передъ сонцемъ, и хмары раннѝ, рожевѝ, що пôднимали ся легонько зъ виднокруга та розбѣгали ся по цѣлôмъ небозводѣ, немовь приготовляючи дорогу передъ походомъ ясного сонця.

Въ лѣсѣ, що рôсъ надъ берегомъ ставу и разъ-въ-разъ приглядавъ ся у водѣ а деколи то й купавъ свои головы кудравѝ въ его холоднôй водици — було тихо. Деколи яка поранна птиця перелетить по-надъ верхôвя деревъ, деколи серна стрибне въ гущавѣнь, перебираючись до жерельнои водицѣ, деколи листокъ зашелестить и впаде — и знову тихо.

— Чуешь? — промовивъ Матвѣй, наставляючи уха — о! о! якъ плюскае проклята! Се плôтка грае... А отсе щупакъ ударивъ собою, ажь бризки пôйшли водою... о! о!

И справдѣ! Середъ раньои тишѣ чути було, якъ плюскали ся рыбы, и видно було, якъ по кождôй зъ нихъ лишали ся кружала воднѝ, ширшали, ажь розплылись въ легонькихъ філяхъ.

Матвѣй прійшовъ на свое мѣсце. Була се верба дуплава и похила, що лишь корѣньемъ держала ся землѣ, а цѣла звисала на воду. На ню всѣвъ Матвѣй, якъ на коня, и одною рукою держачи фатку на рамени а другою пôдпираючи ся, посувавъ цѣлого себе въ передъ такъ довго, ажь долѣзъ до головы. А головою у вербы зовуть, якъ звѣстно, то мѣсце, де кôнчить ся пень гладкій, а починае ся галузя. Тутъ усадовивъ ся Матвѣй якъ въ кошп и, баламкаючи ногами, закинувъ фатку.

Тымчасомъ сонце выкотилось якъ розжарена куля и воду въ ставѣ закрасило золотомъ и кровью. Десь и птахи озвали ся гуртомъ и заспѣвали разомъ мовь той нарôдъ въ церквѣ. И рыбки громадками пôдбѣгали пôдъ верхъ витати молоду днину — та неодна зъ нихъ вôдпокутувала свою цѣкавôсть, опинивши ся въ Матвѣевôй торбѣ, котра для рыбъ була справдѣшнымъ гробомъ. Зъ вôдти для нихъ одна лишень дорога — на жидôвску стôльницю...

Та въ мѣру того якъ отся погана торба ставала повнѣйшою, на серци у Матвѣя чинило ся якось то красче. Вôнъ уже заздалегôдь обчислювавъ грошѣ за нынѣшный половъ. И не такъ то грôшми тѣшивъ ся Матвѣй, якъ тыми двома келішками горѣвки, що ихъ въ додатку до грошей сподѣвавъ ся достати за рыбу вôдъ Рухлѣ. Грошѣ — отъ звычайно грошѣ! купишь соли, сѣрнику та камфіны, та й вже по грошахъ! А горѣвка — то таки рѣчь не глупа. И грѣе, й веселить, и силы додае — просто чаруе... И якъ ту въ бѣсового батька не ловити рыбы! И грошѣ возьмешь, и горѣвки напьешь ся, та й праця не така то тяжка... Отъ якій той будный не мудрый! Нѐ позволяе ловити рыбы. А хиба-жь воно можна? Мати фатку и ставъ пôдъ бокомъ та й Рухлю въ сусѣдствѣ — и не пôйти на рыбу? Де-жь тамъ! А врештѣ, що ему на тôмъ залежить, тому проклятому будникови? Та жь панъ не збѣднѣе черезъ ту рыбу, що Матвѣй собѣ зловить и вôднесе до Рухлѣ... У нього стôлько поля, стôлько хлѣба, стôлько маетку, що й Господи! Що у нього рыба?... Ну, а таки, Богомъ та правдою, рыба не е рѣчь паньска. Прецѣнь вôнъ еи не годуе и воды не выробляе якъ въ горальни горѣвку. Де-жь тамъ! Воду зсылае Господь зъ неба, зъ дощами, и выпускае еи зъ землѣ святои жерелами... Тому-то и вода, а въ водѣ рыба не належить нѣ до пана, нѣ до Ивана, а е власнôсть всѣхъ людей, такъ якъ сонце, якъ мѣсяць и якъ той воздухъ, що нимъ дыхають груди...

(Конець буде.)

*) Передрукъ зъ „Дѣла“.

**) Будный — ставничій.





Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.